

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL											
____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **16 maja 2018 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 35 stron (zadania 1–26).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

MHI-R1_1P-182

NOWA FORMUŁA

Zadanie 1. (0–1)

Fotografie rzeźb antycznych

H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2006, s. 70.
Dzieje cywilizacji. Prehistoria i starożytność, red. W. Barbasiewicz, Warszawa 1999, s. 117.

Na podstawie fotografii i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wszystkie rzeźby reprezentują sztukę cywilizacji starożytnego Bliskiego Wschodu.	P	F
2.	Rzeźby A i C są przykładami zastosowania w sztuce tzw. kontrastu.	P	F
3.	Rzeźba oznaczona literą B jest charakterystyczna dla sztuki obszaru Mezopotamii.	P	F

Zadanie 2.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[B]ył prawdziwym geniuszem jako dowódca: być może [...] najznakomitszym wodzem jakiego wydał świat. [...] Syn Filipa został wychowany na króla i wojownika. Jego jedyną sprawą, przemożną obsesją w ciągu całego, krótkiego [...] życia była wojna i podboje. Na nic zda się łagodzić tę podstawową prawdę, stwarzając pozory, że marzył o przelaniu krwi po to tylko, by ujarzmiwszy cały kontynent urzeczywistnić braterstwo ludzkości.

P. Green, [...], Warszawa 2004, s. 415–416.

Źródło 2. Mapa jednego z państw starożytnych

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 20, Warszawa 2004, s. 481.

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy mapa przedstawia państwo powstałe wskutek podbojów wodza scharakteryzowanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Życie wodza, o którym mowa w źródle 1., przypada na okres

- A. przed ustanowieniem republiki w Rzymie.
- B. przed wybuchem I wojny punickiej.
- C. po wyprawie Hannibala na Italię.
- D. po powstaniu Spartakusa.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.1.	2.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 3.

Źródło 1. O urzędach w republikańskim Rzymie

W 180 r. p.n.e. uchwalono [...] ustawę Wiliusza (*lex Villia*), która ustalała podstawy *cursus honorum**. O stanowisko pretora mógł się starać tylko taki obywatel, który [...] pełnił któryś z niższych urzędów (kwestora, edyla lub trybuna ludowego) i miał ukończone 40 lat; po trzech latach mógł się być pretor ubiegać o stanowisko konsula (mając minimum 43 lata), ponowić konsulat można było dopiero po 10 latach. Cenzorów można było wybierać tylko spośród [...] byłych konsulów. [...] Urzędem o wyjątkowej władzy było stanowisko dyktatora. Powoływano go w sytuacjach szczególnie krytycznych dla państwa na okres najwyżej sześciu miesięcy.

M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stępień, *Historia starożytna*, Warszawa 2010, s. 437.

**cursus honorum* – ścieżka zaszczytów (urzędów)

Źródło 2. Kariera jednego z polityków rzymskich

Rok	Nazwa urzędu/tytułu
68 r. p.n.e.	kwestor w Hiszpanii
66 r. p.n.e.	edyl kurulny
63 r. p.n.e.	najwyższy kapłan (<i>pontifex maximus</i>)
62 r. p.n.e.	pretor
61 r. p.n.e.	namiestnik Hiszpanii
59 r. p.n.e.	konsul
58 r. p.n.e.	namiestnik Galii
49 r. p.n.e.	dyktator
48 r. p.n.e.	konsul
46 r. p.n.e.	dyktator na 10 lat, konsul
45 r. p.n.e.	konsul, samodzielnie (<i>consul sine collega</i>)
44 r. p.n.e.	dyktator dożywotni, konsul, ojciec ojczyzny (<i>pater patriae</i>)

Na podstawie: *Słownik kultury antycznej*, red. R. Kulesza, Warszawa 2012, s. 109–110.

Zadanie 3.1. (0–1)

Rozpoznaj polityka, którego karierę przedstawiono w źródle 2., i uzasadnij za pomocą dwóch argumentów, że nie przebiegała ona zgodnie z zasadami opisanymi w źródle 1.

Polityk:

Uzasadnienie:

-
-

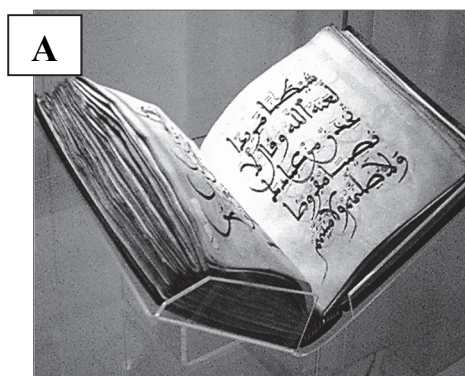
Zadanie 3.2. (0–1)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Do kompetencji jednego z niższych urzędników w republikańskim Rzymie należało m.in. sporządzanie list senatorów.	P	F
2.	Urzędnikiem sprawującym nadzór nad sądownictwem mógł zostać, zgodnie z <i>cursus honorum</i> , tylko były konsul.	P	F
3.	Organizacja igrzysk i dbanie o aprowizację to zadania, które polityk przedstawiony w źródle 2. musiał wypełniać w 66 r. p.n.e.	P	F

Zadanie 4. (0–1)

Najważniejsze księgi trzech religii monoteistycznych

<https://commons.wikimedia.org>, <https://pl.wikipedia.org>

Rozstrzygnij, która z fotografii przedstawia świętą księgę religii powstałej najpóźniej, a następnie podaj nazwę tej religii oraz wiek, w którym się ona narodziła.

Rozstrzygnięcie:

Nazwa:

Wiek:

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.1.	3.2.	4.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 5.2. (0–1)

Wyjaśnij, odwołując się do faktografii, dlaczego przedstawiciele ostatniej generacji Karolingów uwzględnionej na tablicy noszą równocześnie ten sam tytuł królewski.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)**Źródło 1. Fragment współczesnego opracowania naukowego**

Regalia [łac.], regale, w średniowieczu uprawnienia panującego w zastrzeżonych dla niego dziedzinach działalności gospodarczej, np. regale górnicze (wydobycie kruszców), regale mennicze (wyłączne prawo bicia i wymiany monety, ustalenia stopu metali itd.), regale targowe (zakładanie targów), [...] regale łowieckie (łowy na grubego zwierza) itp. Regale stanowiły w istocie monopol państwa (panującego), przynosząc mu określone korzyści (dochody).

Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, t. 9, Warszawa 1967, s. 743.

Źródło 2. Srebrny denar z końca XI w. [przerys]

<https://pl.wikipedia.org>

Napis na awersie: ZETECH (Sieciech).

Rozstrzygnij, czy wybijanie monety przedstawionej w źródle 2. świadczyło o osłabieniu pozycji monarchy w Polsce. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

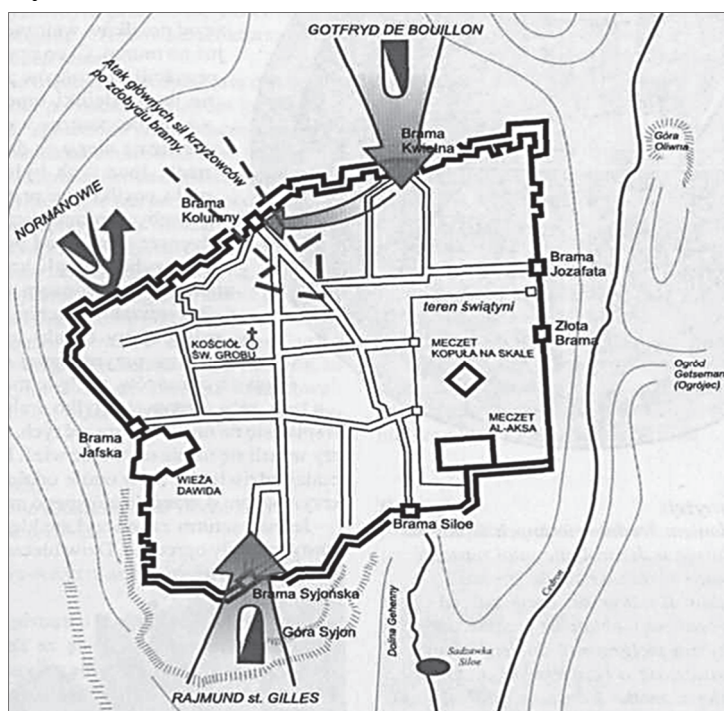
Zadanie 7.

Źródło 1. O jednym z wydarzeń

Wyprawa jednak zamiast do Egiptu skierowała się pod Konstantynopol. Ten nieoczekiwany zwrot został wywołany zjawieniem się [syna cesarza] bizantyńskiego, Aleksego [...]. W zamian za wypędzenie nieprawego cesarza, zobowiązał się [...] uznać papieża głową Kościoła [...]. Krzyżowcy stanęli więc pod Konstantynopolem. [...] Między krzyżowcami a Grekami doszło wkrótce do groźnych zatargów [i] nastąpiło oblężenie [...].

Cz. Nanke, *Wypisy do nauki historii średniowiecznej*, Lwów – Warszawa 1925, s. 85, 88.

Źródło 2. Plan bitwy

A. Michałek, [...], Warszawa 2001, s.118.

Zadanie 7.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy oba źródła dotyczą tego samego wydarzenia. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Plan przedstawia wydarzenie z okresu

- A. przed powstaniem zakonu benedyktynów.
- B. między ogłoszeniem *Dictatus papae* a podpisaniem konkordatu w Wormacji.
- C. między końcem niewoli awiniońskiej a początkiem soboru w Konstancji.
- D. po soborze w Trydencie.

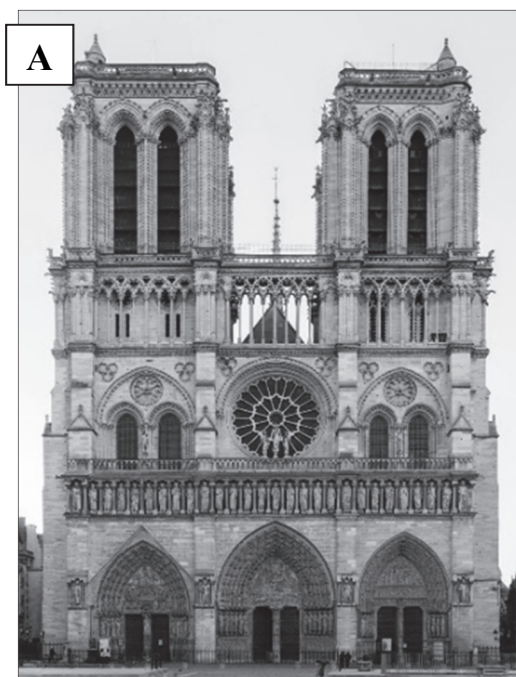
Zadanie 8. (0–1)

Źródło 1. Fragment współczesnego opracowania

Potęga żywego słowa głoszona z ambon wszelkich kościołów w przeciwieństwie do szarych i surowych zborów reformackich musiała znaleźć oprawę tak wspaniałą, by przemówiła wszystkimi środkami oddziaływania na zmysły tłumów. Takimi elementami bezpośredniego oddziaływania stały się malarstwo i rzeźba, a przede wszystkim architektura. Ta ostatnia miała stworzyć świątynie olśniewające wspaniałym wystrojem, mówiącym o nienaruszonej potędze kościoła.

E. Charytonow, *Zarys historii architektury*, Warszawa 1963, s. 146–147.

Źródło 2. Fotografie fasad kościołów

www.wikipedia.pl

Rozstrzygnij, która z zaprezentowanych fotografii (A czy B) przedstawia budowlę charakterystyczną dla stylu opisanego w źródle 1., i uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu podaj nazwę i jedną widoczną cechę tego stylu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.1.	7.2.	8.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[G]łówne zagadnienie: kto i kogo ma wybrać na króla, okazało się wcale złożone. [...] Elita wielkopolska, na ogół katolicka, zbiegła się pierwsza radzić do boku prymasa Uchańskiego w Łowiczu; elita małopolska, przeważnie kalwińska, zjechała się w Krakowie przy marszałku wielkim koronnym, Janie Firleju. [...] Jan Zamoyski [...] uderzył w nutę demagogiczną, zachwalając elekcję *viritim* [...]. Na wyścigi z protestantami [...] biskup Karnkowski pobudzał do masowego udziału w elekcji Mazurów [mieszkańców Mazowsza], którym najbliższym było do Warszawy, i których katolickie uczucia wykluczały z góry zwycięstwo różnowierców [...].

W. Konopczyński, *Dzieje Polski nowożytnej*, t. 1, Warszawa 1986, s. 149–151.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

O tron polski ubiegało się kilku kandydatów: syn cesarza Maksymiliana II [...], brat króla francuskiego [...], car moskiewski [...] i król szwedzki [...].

M. Bogucka, *Historia Polski do 1864 roku*, Wrocław 2009, s. 133.

Zadanie 9.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy oba źródła dotyczą okoliczności elekcji tego samego króla. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9.2. (0–1)

Wyjaśnij, na czym polegała forma elekcji, którą *zachwalał* Jan Zamoyski.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9.3. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę aktu prawnego, w którym unormowano przywrócenie dziedziczności tronu w państwie polskim.

.....

Zadanie 10.

Fotografia Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie [fragment]

<https://pl.wikipedia.org>

Zadanie 10.1. (0-1)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Na tablicach uwzględniono miejsca bitew z wojen toczonych przez Rzeczpospolitą o Inflanty.	P	F
2.	Spośród siedemnastowiecznych bitew upamiętnionych na tablicach, najczęściej rozegrało się za panowania Jana Kazimierza.	P	F
3.	Żadna z nazw na tablicach nie odnosi się do bitwy stoczonej przez wojska Rzeczypospolitej z Kozakami.	P	F

Zadanie 10.2. (0-1)

Na podstawie fotografii i własnej wiedzy uzupełnij tabelę – wpisz obok podanych imion i nazwisk dowódców nazwy miejscowości związanych z ich największymi zwycięstwami militarnymi. Nazwy wybierz spośród wymienionych w źródle.

1.	Stanisław Żółkiewski	
2.	Jan Karol Chodkiewicz	
3.	Jan III Sobieski	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.1.	9.2.	9.3.	10.1.	10.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1
Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 11. (0–2)

Fragment dokumentu z końca XVIII w.

[...] Komisjom Porządkowym województw i ziem w całym kraju, aby następujące urządzenie do wszystkich dziedziców, posesorów i miejsca ich zastępujących rządców wydały:

1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.

2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna, i że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby [...] długi winne oraz podatki krajowe opłacił [...]. Dan w obozie pod Połańcem [...].

Wiek XVI–XVIII w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 411.

Wyjaśnij okoliczności i polityczny cel wydania tego dokumentu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.

Rewers francuskiego medalu z 1807 r.

PRISCA DECORA
RESTITUTA – Stare
piękno przywrócone

Otton III, Bolesław, r[ok]
1000; Napoleon, Fryderyk
Aug., r[ok] 1807

Na podstawie: <https://collections.museumvictoria.com.au>

Zadanie 12.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, z okazji którego wybito medal.

.....

Zadanie 12.2. (0–2)

Wyjaśnij, dlaczego w symbolice medalu nawiązano do wydarzenia z okresu średniowiecza. W odpowiedzi odwołaj się do elementów graficznych i napisów na medalu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13.

Źródło 1. Diariusz sejmu [fragment]

Długie cierpienia nasze znane światu całemu [...] naród polski od wierności dziś panującemu uwalniają. [...] Wyrzeczone [...] przez samego [cara] Mikołaja słowa, że pierwszy ze strony naszej wystrzał stanie się na zawsze zatracenia Polski hasłem, [...] nie zostawiają [nic], jak tylko rozpacz szlachetną.

Naród zatem polski, na sejm zebrany, oświadcza: iż jest niepodległym ludem i że ma prawo temu koronę polską oddać, którego godnym jej uzna [...].

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 30, Warszawa 1958, s. 11.

Źródło 2. Banknoty wyemitowane w Królestwie Polskim

Na podstawie: *Bankoteka*, wydanie specjalne, Warszawa 2013, s. 19.

Zadanie 13.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, podczas którego podjęto uchwałę przedstawioną w źródle 1.

.....

Zadanie 13.2. (0–1)

Rozstrzygnij, który z banknotów (A czy B) zaprezentowanych w źródle 2. nawiązuje symboliką do decyzji opisanej w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.1.	12.2.	13.1.	13.2.
	Maks. liczba pkt	2	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 14. (0–1)

Karykatura francuska z 1864 r.

A. Grochala, E. Miller, K. Pijanowska, [...]. *Grafika z kolekcji Krzysztofa Kura*, Warszawa 2014, s. 501.

Napisy na tablicach: AMERYKA, POLSKA

Podaj stosowane w historiografii nazwy dwóch konfliktów zbrojnych, do których odnosi się rysunek satyryczny.

.....

.....

Zadanie 15. (0–1)

Karykatura z XIX w.

Na podstawie: www.juramusees.fr

Na podstawie źródła i własnej wiedzy zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Karykatura przedstawia wynalazcę, którym był

- A. Louis Pasteur.
- B. Thomas Edison.
- C. Wilhelm Roentgen.
- D. Charles Darwin.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Fragment dokumentu programowego z końca XIX w.

[N]ajwiększym błędem jest zakładać, że jedna klasa społeczna jest z natury wroga drugiej, czyli że bogaci i proletariusze mają w naturze walkę w bezlitosnym pojedynku ze sobą. Rzecz tak bardzo sprzeczna z rozumem i prawdą. Prawdą natomiast jest, że tak jak w ciele ludzkim różne członki układają się wzajemnie i tworzą tę harmonijną równowagę nazywaną symetrią, tak też i chciała natura, aby w społeczności ludzkiej harmonizowały ze sobą te dwie klasy i aby w efekcie dawały równowagę.

Na podstawie: *Źródła i materiały do nauczania historii*, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 204–206.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Tekst jest krytyką ideologii

- A. konserwatywnej.
- B. liberalnej.
- C. narodowej.
- D. marksistowskiej.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.	16.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 17. (0–1)

Ilustracja z epoki

<https://fr.wikipedia.org>

Podaj nazwę sojuszu z okresu I wojny światowej, do którego nawiązuje źródło. Odpowiedź uzasadnij, interpretując symbolikę przedstawionych postaci.

Nazwa sojuszu:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 18. (0–1)

Wypowiedź kpt. Charles'a de Gaulle'a

Ofensywa rozpoczęła się świetnie. Grupa Manewrowa, którą dowodzi szef państwa, Piłsudski, [...] szybko przesuwa się na północ. Nieprzyjaciół [...] nigdzie nie stawia poważnego oporu, ucieka w rozsypce na wszystkie strony albo poddaje się całymi oddziałami. Zresztą, w tym samym czasie uderzenie Rosjan [...] załamało się [...].

Ach! Cóż to było za piękne posunięcie! Nasi Polacy jak gdyby przypięli skrzydła, aby je wykonać; ci sami żołnierze, przed tygodniem wyczerpani fizycznie i moralnie, biegną naprzód, pokonują dziennie czterdziestokilometrowe etapy.

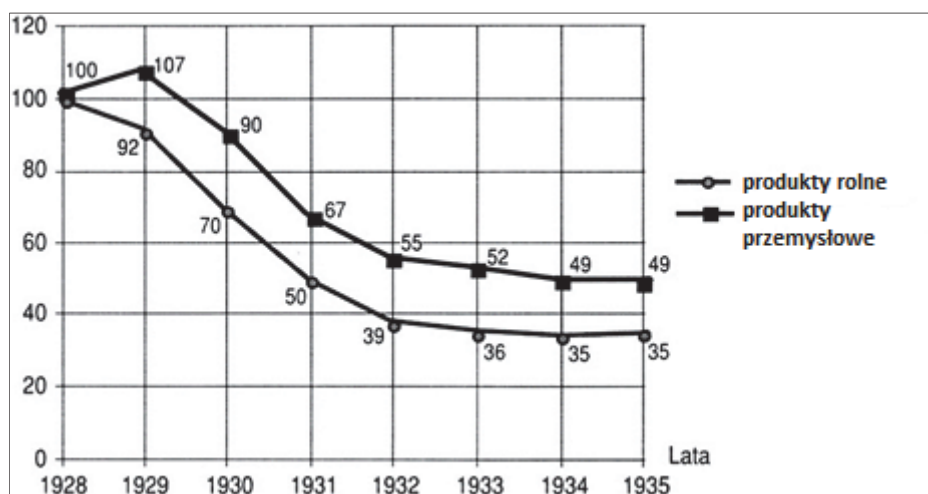
A. Knyt, *Zwycięstwo* [...], „Karta” 2005, nr 45, s. 35–36.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia opisanego w źródle i rok, w którym miało ono miejsce.

Nazwa wydarzenia: Rok:

Zadanie 19. (0–1)

Źródło 1. Wykres. Wskaźniki cen hurtowych na rynkach światowych w latach 1928–1935 (wskaźnik cen w 1928 r. = 100)

Na podstawie: J. Szpak, *Historia powszechna gospodarcza*, Warszawa 2003, s. 238.

Źródło 2. Tabela. Wskaźniki cen produktów rolnych i przemysłowych w Polsce w latach 1928–1935 (wskaźnik cen w 1928 r. = 100)

Rodzaje produktów	Wskaźniki cen w latach						
	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935
produkty rolne	100	67,6	59,5	48,8	42,6	37,0	35,8
produkty przemysłowe	100	98,5	90,4	81,0	72,6	70,3	66,3

J. Skodlarski, *Zarys historii gospodarczej Polski*, Warszawa 2005, s. 270.

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Zarówno dane ze źródła 1., jak i dane ze źródła 2. świadczą o występowaniu w handlu zjawiska nożyc cen.	P	F
2.	Na wyjście Polski z kryzysu gospodarczego, którego dotyczy źródło 2., wpłynęło przeprowadzenie reformy walutowej.	P	F
3.	Dane ze źródeł 1. i 2. dowodzą, że ceny produktów przestały spadać na świecie i w Polsce w tym samym roku.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.	19.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 20. (0–1)

Fragmety polskich konstytucji z XX w.

Fragmety 1.: [...] Najwyższymi organami Rzeczypospolitej Polskiej są: w zakresie ustawodawstwa – Sejm Ustawodawczy, w zakresie władzy wykonawczej – Prezydent Rzeczypospolitej, Rada Państwa i Rząd Rzeczypospolitej, w zakresie wymiaru sprawiedliwości – niezawisłe sądy.

Fragmety 2.: [...] Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej – Prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości – niezawisłe sądy.

Fragmety 3.: [...] Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej. [...] Na nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa. [...] W jego osobie skupia się jednolita niepodzielna władza państwowa.

prawo.sejm.gov.pl

Rozstrzygnij, który fragment pochodzi z konstytucji uchwalonej w okresie rządów sanacji; podaj stosowaną w historiografii nazwę tej konstytucji i rok jej uchwalenia.

Rozstrzygnięcie:

Nazwa: Rok:

Zadanie 21. (0–1)

Guernica, obraz z 1937 r.

<https://www.art.com>

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zaprezentowany obraz jest charakterystyczny dla sztuki

- A. impresjonizmu.
- B. realizmu.
- C. kubizmu.
- D. symbolizmu.

Zadanie 22. (0–1)

Źródło 1. Mapa. Podział ziem polskich, IX 1939 – VI 1940 r.

Na podstawie: A. Paczkowski, *Pół wieku dziejów Polski 1939–1989*, Warszawa 2005, s. 26.

Źródło 2. Fragmenty opracowania historycznego

Fragment 1.: Już w październiku 1939 r. zastraszona ludność masowo szła do urn, choć można sądzić, iż o wysokiej frekwencji zadecydowały złudzenia żywione przez niepolskich mieszkańców tych ziem wobec systemu, który tak silnie eksponował swój internacjonalizm. [...] [N]azwy ulic, placów, a nawet kin i teatrów zmieniono na pochodzące z rewolucyjnego czy też „postępowego” repertuaru (dając przewagę lokalnym, ale niepolskim tradycjom).

Fragment 2.: [P]ozostawiono niektóre instytucje [...]. [Z]likwidowano szkolnictwo wyższe i średnie, ale funkcjonowały nadal szkoły podstawowe i część zawodowych. [...] Utworzono, opierając się na dawnych kadrach – także dowódczych – formacje porządkowe, nadając im nazwę Policji Polskiej (powszechnie zwanej „granatową”) [...]. Inteligencja polska stała się wrogiem nr 1.

Fragment 3.: Z góry przyjęto całkowitą i możliwie rychłą germanizację tych ziem. [...] Akcja wywłaszczeń i wysiedleń trwała, ze zmiennym nasileniem, przez dłuższy czas, przy czym znaczną część deportowanych kierowano jako robotników przymusowych w głąb Rzeszy. Wielu chłopów pozbawionych ziemi pozostawiono na miejscu jako parobków u niemieckich osadników [...]. Likwidacji uległy wszystkie polskie instytucje i organizacje, łącznie z gospodarczymi, oraz szkolnictwo wszystkich stopni.

A. Paczkowski, *Pół wieku dziejów Polski 1939–1989*, Warszawa 2005, s.19, 23–25.

Każdemu fragmentowi tekstu ze źródła 2. przyporządkuj jedno z terytoriów oznaczonych na mapie literami A–D. Odpowiedzi zapisz poniżej.

Fragment 1. –

Fragment 2. –

Fragment 3. –

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 23. (0–1)

Źródło 1. Karta atlantycka z 14 VIII 1941 r. [fragment]

[Politycy, deklarują, że] nie pragną [...] zrealizować żadnych zmian terytorialnych, które by nie zgadzały się ze swobodnie wyrażonymi życzeniami ludów zainteresowanych; [...] szanują [...] prawo wszystkich ludów do wybrania sobie formy rządów, pod jaką chcą żyć [...].

Wiek XX w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 206.

Źródło 2. Sprawozdanie z konferencji jałtańskiej z 11 II 1945 r. [fragment]

Działający obecnie w Polsce Rząd Tymczasowy powinien być [...] przekształcony na szerszej podstawie demokratycznej z włączeniem przywódców demokratycznych z samej Polski i od Polaków z zagranicy. Ten nowy rząd powinien wtedy otrzymać nazwę Polskiego Rządu Tymczasowego Jedności Narodowej. [...] Zwierzchnicy trzech rządów uważają, że wschodnia granica Polski powinna biec wzdłuż linii Curzona [...]. Uznają oni, że Polska powinna uzyskać znaczny przyrost terytorialny na północy i na zachodzie.

Wiek XX w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 227.

Źródło 3. Oświadczenie rządu polskiego na uchodźstwie w sprawie decyzji jałtańskich, z 13 II 1945 r.

[D]ecyzje Konferencji Trzech zostały przygotowane i powzięte nie tylko bez udziału i upoważnienia rządu polskiego, ale i bez jego wiedzy. Metoda ta w stosunku do Polski [...] stanowi niewątpliwie porzucenie litery i ducha *Karty atlantyckiej* [...].

Wiek XX w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 280.

Rozstrzygnij, czy zarzuty sformułowane w źródle 3. były słuszne. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródeł 1. i 2.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0–2)

Opisy konfliktów i kryzysów międzynarodowych z XX w.

Opis 1.: Po wykryciu instalacji pocisków przez amerykańskie samoloty zwiadowcze, w połowie października 1962 r., wbrew przypuszczeniom Chruszczowa, Stany Zjednoczone zareagowały bardzo energicznie, żądając natychmiastowego ich usunięcia. Kennedy odrzucił jednak możliwość inwazji [...], wprowadzając w zamian faktyczną blokadę wyspy, mającą uniemożliwić dalsze dostawy rakiet [...].

Opis 2.: 24 czerwca 1948 r. Stalin ogłosił [...] zamknięcie wszystkich tranzytowych połączeń lądowych i kolejowych łączących miasto ze strefami zachodnimi [...]. Stalin liczył, że w ten sposób uda się zmusić mocarstwa zachodnie do przyjęcia radzieckiej propozycji utworzenia ogólnoniemieckiego rządu, w którym niemieccy komuniści mieliby swoje wpływy.

Opis 3.: Zwiększenie liczebności wojsk i ponawiane ataki na bazy [...] wokół Sajgonu w 1966 i 1967 r. oraz stosowanie taktyki „znajdź i zniszcz” spowodowały zmniejszenie obszaru znajdującego się pod kontrolą komunistów [...], nie były jednak w stanie całkowicie unieszkodliwić wroga.

Opis 4.: Rząd chiński zdecydował się na przystąpienie do wojny. Niespodziewany atak ponad 200 tys. chińskich „ochotników” zmusił wojska ONZ do pośpiesznego odwrotu. W styczniu 1951 r. siły komunistyczne zajęły ponownie Seul, wypierając oddziały MacArthura poza 38. równoleżnik.

Opis 5.: Nieuznanie prawa do istnienia tego państwa, niedopuszczanie jego statków na Kanał Sueski i w ogóle wroga polityka państw arabskich wobec Tel Awiwu doprowadziły napięcie do punktu szczytowego. W maju 1967 r., gdy Egipt ogłosił stan wojenny, ich przeciwnik zdecydował się na nagły atak. [W kilka dni] zajął półwysep Synaj oraz zachodni brzeg Jordanu [...], opanowując obszar czterokrotnie większy od swojego.

J. Tyszkiewicz, E. Czapiewski, *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2011, s. 532, 579, 654, 735.
W. Roszkowski, *Półwiecze. Historia polityczna świata po 1945 roku*, Warszawa 2005, s. 166.

Do każdego opisu konfliktu lub kryzysu dopisz jego nazwę stosowaną w historiografii.

Opis 1. –

Opis 2. –

Opis 3. –

Opis 4. –

Opis 5. –

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 25.

Źródło 1. Wiersz Jana Michała Zazuli [fragment]

Wyjeżdżajcie, już szychta skończona
Pielęgniarki i lekarz jest w szatni
Porozwożą was suki do domów
Mają wszystkich, wasz szyb jest ostatni.

Pan pułkownik wyciągnie sam rękę,
Gdzieś w kantorku bulgocze już czajnik.
Żona z „Wujka” ma czarną sukienkę,
A poza tym jest wreszcie normalnie. [...]

Ze dwunastu nie wróci górników,
Czterech zniknie, z trzech stanie przed sądem,
Trzech oplują wieczorem w dzienniku,
Dwaj są nie stąd, a reszta jest z rządem.

Tylko honor jest wasz, solidarni,
Bryła węgla za polskie sumienie.
Wam już czas. Wyjeżdżajcie z kopalni
Wolna Polska zepchnięta pod ziemię.

A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od niepodległości* [...], Warszawa 2010, s. 433.

Źródło 2. Rysunek satyryczny zamieszczony na ulotce

Historia PRL, red. J. Cieślarski, t. 20, Warszawa 2009, s. 49.

Zadanie 25.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Oba źródła odnoszą się do wydarzeń, do których doszło

- A. w grudniu 1970 r.
- B. w czerwcu 1976 r.
- C. w sierpniu 1980 r.
- D. w grudniu 1981 r.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25.2. (0–1)

Wyjaśnij, jaki stosunek do informacji przekazywanych w telewizji prezentują oba źródła. W odpowiedzi odwołaj się do treści wiersza i symboliki rysunku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 26. (0–12)

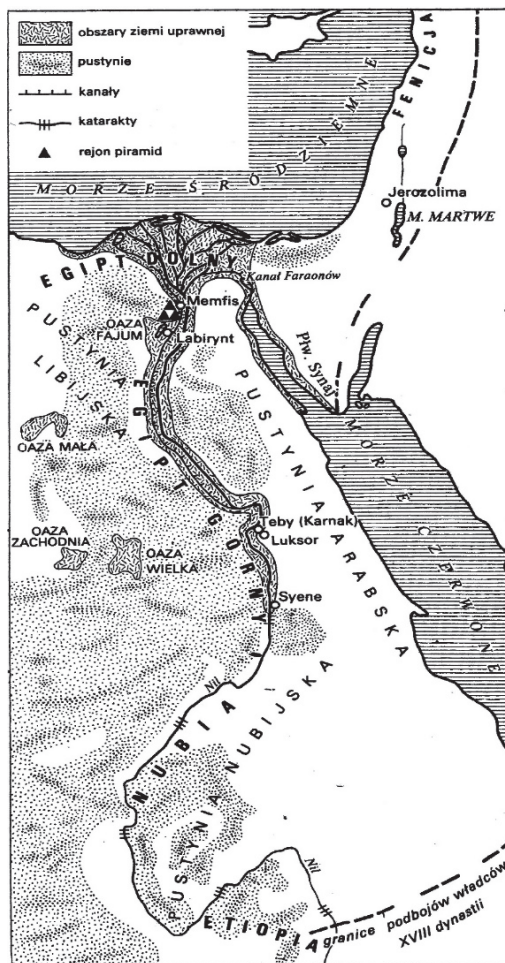
Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Porównaj i oceń wpływ warunków naturalnych na rozwój cywilizacji starożytnego Bliskiego Wschodu oraz Grecji. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 24–25).
2. *Średniowiecze było epoką niespotykanej ani przedtem, ani później jedności kulturalnej.* Ustosunkuj się do powyższej tezy, charakteryzując dorobek tej epoki w zakresie piśmiennictwa, filozofii, architektury i sztuki (z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza).
3. Własna niemoc czy obca przemoc? Rozstrzygnij, jakie przyczyny – wewnętrzne czy zewnętrzne – miały decydujący wpływ na upadek Rzeczypospolitej w końcu XVIII wieku. Odpowiedź uzasadnij.
4. Polacy wobec groźby wynarodowienia. Scharakteryzuj politykę Niemiec oraz Rosji wobec Polaków po upadku powstania styczniowego i oceń jej skuteczność. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
5. *Od niepodległości do niepodległości.* Porównaj międzynarodowe uwarunkowania odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 i 1989 roku.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.1.	25.2.	26.
	Maks. liczba pkt	1	1	12
	Uzyskana liczba pkt			

Materiały źródłowe do tematu 1.

Źródło A. Mapa. Starożytny Egipt

J. Dowiat, *Historia* [...], Warszawa 1979, s. 12.

Źródło B. Mapa. Żyzny Półksiężyc

Na podstawie: E. Wipszycka, *Historia* [...], Warszawa 2007, s. 33.

Źródło C. Fragment współczesnego opracowania

[Grecja] nie zajmowała tak wielkiego obszaru, jak większość państw orientalnych, bo ok. 80 tys. km², z tego zaś zaledwie 25–30% przypadało na powierzchnię uprawną. Resztę obszaru zajmowały góry i nieużytki, głównie pastwiska. [...] Natomiast sporo było w Grecji rud metali: żelaza, ołowiu, srebra, nadto marmurów i glinki. W porównaniu z krajami Wschodu korzystnie przedstawiało się ukształtowanie brzegów Grecji [...]. Mieszkaniec Grecji czuł się na morzu pewnie; nawet podróże z jednego kraju greckiego do drugiego odbywał morzem, góry bowiem schodzące często aż do samego wybrzeża utrudniały komunikację lądem.

J. Wolski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2002, s. 110–111.

Źródło D. Mapa. Starożytna Grecja

M. Węcowski, *Starożytność klasyczna* [...], Warszawa 1999, s. 19.

Materiały źródłowe do tematu 4.

Źródło A. Mapa. Wielkie Księstwo Poznańskie

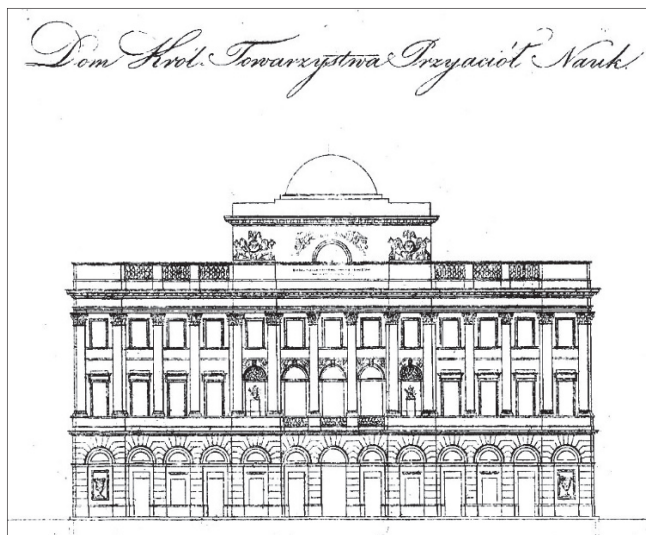
J. Buszko, *Wielka historia Polski*, t. 8, Kraków 2000, s. 31.

Źródło B. Fotografia z 1908 r.

<https://commons.wikimedia.org>

Źródło C. Pałac Staszica w Warszawie w XIX w.

C1. Pałac Staszica – siedziba Królewskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w 1823 r.

C2. Pałac Staszica – siedziba I Gimnazjum Męskiego i cerkwi św. Tatiany Rzymianki w 1893 r.

Na podstawie: <http://warszawa.fotopolska.eu>

Źródło D. Jan Wołyński, *Wspomnienia z czasów szkolnictwa rosyjskiego* [fragment]

Dzięki temu, że Apuchtin przestał przyjmować Polaków na posady nauczycielskie, liczba Rosjan nauczycieli gwałtownie zaczęła się zwiększać [...]. Gdy w 1881 r. przesłano temat maturalny z języka rosyjskiego i literatury, oparty na powieści Gogola *Martwe dusze* [...] uczniowie położyli pióra, bo nie wiedzieli, co pisać, gdyż tego utworu nie czytali. W Warszawie natychmiast doniesiono o tym Apuchtinowi [...]. Apuchtin kazał dać inny temat treści ogólnej, a nauczyciela III klasy gimnazjum zdegradował. Po objęciu władzy w kraju przez generał-gubernatora Hurkę* [...] surowo zabroniono czytania i posiadania polskich książek, a kontrola była tak ścisła, że przy odwiedzaniu stacji uczniowskich [...] przetrząsano sienniki, kufry z rzeczami, czy tam nie było schowanych książek polskich. W razie znalezienia książek polskich zapisywano ucznia do dziennika kar [...]. Gdy zaś u ucznia znaleziono książkę o treści politycznej [...] bezwarunkowo wydalano ucznia z gimnazjum.

*Józef Hurko – generał-gubernator warszawski w latach 1883–1894, wprowadził język rosyjski do sądów, szkół i urzędów.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 44 a, Warszawa 1961, s. 25–26.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)